

Stichting Bergen op Zilver Zes eeuwen zilver in en rond Bergen op Zoom Nieuwsbrief 11; oktober 2018

- Wij zijn u zeer dankbaar als u deze Nieuwsbrief doorstuurt naar vrienden en bekenden.
- Bijzonder erkentelijk zijn wij allen die ons tips geven over zilver uit ons onderzoeksgebied.

In de afgelopen maanden, de vorige nieuwsbrief kwam uit in april, is er weer het nodige aan interessante zaken binnengekomen. Wij informeren u daar gaarne over.

1. Het bekertje van Philippus van der Heijs uit 1678.

- Het is goed nieuws dat het fraaie bekertje sinds enkele weken zijn definitieve plek gevonden heeft. Met dank aan de vorige eigenaar en een aantal organisaties die een financieel steuntje in de rug gegeven hebben, zoals de Mastboom-Brosens Stichting.
- Voor het complete artikel over het bekertje, zie <http://www.bergenopzilver.nl/wp-content/uploads/2018/03/Een-17e-eeuws-bekertje.pdf>

Bekertje, Bergen op Zoom, 1678/9, Philippus van der Heijs

2. Het kan ook heel anders lopen.....

Op 22 maart 2018 kwam er bij een Zwitsers veilinghuis een beker onder de hamer met de onderstaande gegevens:

BEAKER,

*probably Bergen op Zoom. With unknown Maker's mark.
Engraved on all sides.
H 11.5 cm. 153 g.*

*Provenance:
Swiss private collection.*

CHF 800 / 1 400
€ 670 / 1 170

*Sold for CHF 3 913 (including buyer's premium)
All information is subject to change*

Daarbij een aantal foto's van de beker en de keuren:

De valse beker, met de keuren in de bodem. Rechts het valse stadskeur uit de "rode Citroen"

Aan deze verkoop was het nodige voorafgegaan.

Al in juli 2017 hadden wij een mail ontvangen met informatie over deze beker, incl. een paar foto's.

En met de vraag of we konden helpen.

Dat hebben we gedaan door aan te geven dat de beker vals was. Het stadskeur klopte niet, de jaarletter was vreemd, het meesterteken zei ons niets.

We werden hartelijk bedankt voor de informatie en de beker kwam niet voor in de catalogus van die herfst. We kregen die catalogus toegestuurd.

Onze verrassing was dus groot toen de beker in maart toch ter veiling kwam en verkocht werd voor CHF 4000 onder het kopje "Probably Bergen op Zoom".

Juist was geweest het kopje: met valse keuren van Bergen op Zoom.

Maar: in juni 2018 komt de beker weer voorbij en wordt nu, met dezelfde tekst, verkocht voor CHF 600. Daar was dus intussen wel wat gebeurd.

Misschien hadden wij 'm toen wel zelf moeten kopen. Valse voorwerpen hebben ook hun verhalen. Zeker bij CHF 600.

3. Er zijn deze zomer flink wat stukken op de site www.BergenopZilver.nl geplaatst:

- a. Cees Vanwesenbeeck heeft een overzichtsartikel geschreven over de toeschrijvingen voor alle zilversmeden uit ons gebied uit de gilde periode die in het boek vermeld worden, plus natuurlijk onze nieuwe held Philippus van der Heijs. Zie: <http://www.bergenopzilver.nl/wp-content/uploads/2018/09/Toeschrijving-meestertekens-tot-1807.pdf>
- b. Ons project leeft. Er is dus een constant stroompje met nieuwe informatie, toevoegingen aan kennis die we al hadden, of verbeteringen van bestaande kennis. Hier is een eerste reeks van aanvullingen, maar liefst 12 bladzijden lang. U zou dit artikel kunnen printen en in het boek leggen. <http://www.bergenopzilver.nl/wp-content/uploads/2018/09/Aanvullingen-juli-2018.pdf>
Belangrijk is de toevoeging van Philippus van der Heijs. Ook de literatuurlijst is aanmerkelijk uitgebreid. Extra informatie over veel 19de-eeuwse zilversmeden is van groot nut voor verder onderzoek.
- c. Elk boek is al verouderd op het moment van verschijnen. Het is niet anders. Er zal ook geen boek bestaan dat foutloos is. We zijn ons boek bladzijde voor bladzijde doorgegaan en zijn het nodige tegengekomen. De weerslag van dat speurwerk vindt u hier: <http://www.bergenopzilver.nl/wp-content/uploads/2018/09/Correcties-juli-2018.pdf>
U zou ook dit kunnen printen en in het boek leggen. De belangrijkste

wijziging is wel die op blz. 156, waar Bergen op Zoom vervangen is door Zevenbergen.

4. Kandelaars van Antoine Andriessen. Zeldzaam.

Bij het Venduehuis der Notarissen in Den Haag doken dit voorjaar twee kleine kandelaars op van Antoine Andriessen, uit de periode 1914-1927.

Niets dramatisch, ze hadden ook een druk leven achter de rug zo te zien. Maar wel uitzonderlijk, want hoeveel we ook hebben en kennen van Antoine Andriessen, kandelaars vielen daar niet onder.

Gelukkig heeft een bekende nieuwe eigenaar ze voor een prettig prijsje kunnen verwerven, waardoor ze binnenkort weer zullen stralen als nooit tevoren. Een mooie toevoeging.

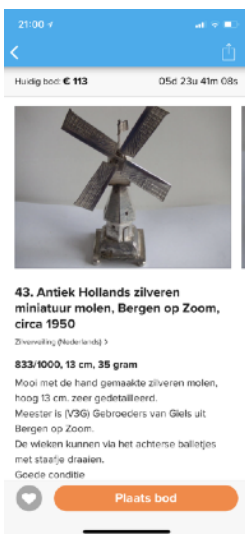

Een set kleine kandelaars, Bergen op Zoom, Antoine Andriessen, 1914 - 1927

5. Een molentje van van Giels

Ook dit voorjaar kwam bij Catawiki dit kleine molentje voorbij, gemaakt door/bij van Giels. Het bedrijf in Bergen op Zoom maakte vooral ringen, kettinkjes en andere kleine sieraden, geliefd bij het Rooms Katholieke volksdeel. Daarnaast ook wel voorwerpen voor min of meer particulier gebruik, zoals de zilveren "sleutel van de stad" die een scheidende burgemeester kreeg. Maar zo'n, nogal kitscherig, miniatuur molentje hadden we nooit gezien en ook een vroegere van Giels directeur kon zich hier niets van herinneren. Toch was het meesterkeur, V3G, geheel eenduidig, naar alle waarschijnlijkheid de V.3.G variant, die we ook nog niet hadden.

Ik besloot op Catawiki mee te bieden, maar op het moment supreme ging er iets fout bij het vernieuwen van de pagina. Daardoor viste ik achter het net. Jammer, want nu weten we niets meer over dit aardige dingske. Gelukkig hebben we de foto's nog.....

Het meesterteken V.3.G van van Giels uit Bergen op Zoom, in gebruik van 1946 - 1954

6. Een gouden broche van J.C. van Baal.

Succesvoller verliep het bieden, ook op Catawiki, op deze kleine (5 cm), lichte (slechts 2 gram), maar charmante filigrein gouden broche van J.C. van Baal, werkzaam in

Steenbergen en Bergen op Zoom van 1866 - 1919. Het meesterteken kwam voor in de Waarborg van 1995, maar niet in die van 2011.

De kleine gouden broche van J.C. van Baal en het meesterteken I B.

7. Tenslotte: Kwam Hans Domes uit Bergen op Zoom?

Bij de indrukwekkende KWAB tentoonstelling in het Rijksmuseum hoorde ook een royale catalogus, die ik vanzelfsprekend kocht en doornam.

Al op bladzijde 16, in het inleidende hoofdstuk over wat er aan de Hollandse KWAB vooraf ging, spitsten mijn oren toen ik las:

“de meesterlijke zettingen van geëmailleerd goud die en Hans Domes, WELLICHT AFKOMSTIG UIT BERGEN OP ZOOM voor de Medici in Florence vervaardigden behoren tot de hoogtepunten van de Europese schatkamerkunst”.

Daarbij werd verwezen naar:

Fock 1975: Het proefschrift van mevrouw Cornelia W. Fock uit 1975 en

Fock 2014 -2015: haar artikel in de Stavelij, jaarboek 2014-2015, de pp 22-45.

In dat laatste artikel, dat eveneens gaat over goudsmeden uit de Nederlandse en Duitse gebieden aan het Medici-hof in Florence, wordt wat uitgebreider ingegaan op Hans Domes, Maestro Giovanni,

“Afkomstig uit de Nederlanden”, die “al in de jaren 1560 de positie innam van de belangrijkste goudsmid aan het hof, waaraan hij tot zijn dood in 1601 verbonden zou blijven”

In noot 7 bij dit artikel staat:

“Mogelijk was hij afkomstig uit dezelfde goudsmedenfamilie, AFKOMSTIG UIT BERGEN OP ZOOM, waarvan Jaques Francois Domis (Domes etc) in 1583 meester werd in Antwerpen en wiens twee zonen Francois en Jaques in 1583 resp. 1589 in die stad bij hun vader in de leer zouden gaan”

Spannend dus.

In ons **Bergen op Zoom** boek komen twee leden uit het Domis/Domes geslacht voor:

- Jacques Domis, zoon van Francois, geboren in BoZ in 1532 en getrouwd met de Antwerpse Margriete de Semerpont. Hij vertrekt naar Antwerpen
- Johanna Domis, geboren in 1589 in BoZ, echtgenote van de zilversmid Hendrick van Uffelen.

In het **Breda** boek van J P van Rijen uit 2000, komen drie Domis zilversmeden voor, maar allen zijn ruim in de 17de eeuw geboren en lijken voor dit onderzoek niet relevant.

Bij **mevrouw van Hemeldonck** komen de nodige Domis zilversmeden voor in/uit Antwerpen:

- 16-593: Domes, Gio, afkomstig uit de Nederlanden, uit Antwerpen? Dat is Hans, maestro Giovanni.

- 16-594: Domis, Jacques I, geboren in BoZ, 1533, zoon van Francois. Vertrekt naar Antwerpen. (Dit is de bron voor de vermelding in het BoZ boek)
- 16-592: Domis, Francois, geboren in Rijssel, 1570. Zoon van Jacques I
- 16-595: Domis II, Jacques, broer van Francois I.

Die Antwerpse tak stamt dus af van Jacques I, die geboren was in BoZ, waar zijn vader, Francois, in ieder geval toen ook woonde.

Zou Hans/Giovanni/Gio een broer van Jaques I kunnen zijn? Ook geboren in Bergen op Zoom? Wat is er meer te vinden van vader Francois?

Verder onderzoek zou deze vragen eventueel kunnen beantwoorden. Cees Vanwesenbeeck is hier druk mee bezig. We houden u op de hoogte!

Met vriendelijke groet,

Stichting "Bergen op Zilver"

Klaas Hielkema, voorzitter.

Zes eeuwen Zilver in en rond Bergen op Zoom

www.facebook.com/bergenopzilver

www.bergenopzilver.nl

tel.: 06 53164901